

Ecologisch werkprotocol Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen en overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen

Werkzaamheden waterwingebied Woudenberg

Afdeling : Asset Management
Auteur : Remo Wormmeester
Kenmerk :
Datum : 25 mei 2022
Status : Definitief

Titel	Ecologisch werkprotocol Wet natuurbescherming		
Subtitel	Zorgvuldig handelen en overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen		
Auteur	Remo Wormmeester	Datum	25 mei 2022

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1.	Aanleiding	3
1.2.	Doel en functie ecologisch werkprotocol	3
1.3.	Leeswijzer	3
2.	Werkzaamheden en planning.....	4
3.	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	5
4.	Potentieel aanwezige soorten	7
4.1.	Broedvogels.....	7
4.2.	Zoogdieren	7
4.3.	Reptielen.....	7
4.4.	Overige soorten	7
5.	Maatregelen beschermde soorten	8
5.1.	Algemeen maatregelen om altijd in acht te nemen (zorgplicht)	8
5.2.	Soortspecifieke maatregelen	8
5.3.	Toezicht en handhaving	10
5.4.	Instructie medewerkers	10
5.5.	Logboek ecologie.....	10
5.6.	Foto's	11
	Bijlage 1: AKKOORDVERKLARING	12

Titel	Ecologisch werkprotocol Wet natuurbescherming		
Subtitel	Zorgvuldig handelen en overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen		
Auteur	Remo Wormmeester	Datum	25 mei 2022

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

Vitens voert werkzaamheden uit in beheergebieden en waterwingebieden zoals in Waterwingebied Woudenberg.

Vitens wil graag zorgvuldig werken en daarmee schade op de natuur voorkomen. Door in de uitvoering te werken volgens dit ecologisch werkprotocol, worden negatieve effecten op flora en fauna zoveel mogelijk voorkomen, wordt overtreding van de Wet natuurbescherming (verder Wnb) voorkomen en gewerkt volgens de zorgplicht en de gedragscode Wet natuurbescherming voor waterwinbedrijven¹. Als voorbereiding op de werkzaamheden is reeds een quickscan natuurtoets uitgevoerd door Econsultancy².

1.2. Doel en functie ecologisch werkprotocol

Het protocol gaat in op de maatregelen die getroffen worden ten behoeve de voorgenomen werkzaamheden op waterwingebied Woudenberg. Vervolgens gaat het protocol in op wat doen in geval van calamiteiten.

Wanneer zwaar beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn, dient tijdens de werkzaamheden *te allen tijde* te kunnen worden aangetoond dat er gewerkt wordt volgens dit ecologisch werkprotocol.

1.3. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de voorgenomen werkzaamheden. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op het wettelijke kader, hier de Wet natuurbescherming. Verder wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op potentieel aanwezige soorten. Hoofdstuk 5 gaat in op de mitigerende maatregelen die in het kader van de Wnb uitgevoerd kunnen te worden en beschrijft de coördinatie en verslaglegging.

¹ <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2021/03/Gedragscode-waterbedrijven-Vewin-incl-goedkeuringsbesluit.pdf>

² Wolma, A. E. Rapportage quickscan Wet natuurbescherming en inventarisatie invasieve exoten Stationsweg 202 te Woudenberg. Econsultancy. 24 november 2021.

Titel	Ecologisch werkprotocol Wet natuurbescherming		
Subtitel	Zorgvuldig handelen en overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen		
Auteur	Remo Wormmeester	Datum	25 mei 2022

2. WERKZAAMHEDEN EN PLANNING

Op het terrein zijn reeds 3 winputten aanwezig. Op het terrein worden 3 nieuwe winputten gerealiseerd. Deze zijn reeds opgenomen in de waterwetvergunning. Tijdens deze werkzaamheden zal er een tijdelijke booropstelling worden geplaatst. Het water dat vrijkomt bij deze boringen zal geloosd worden in de aangrenzende watergang. De grond die vrijkomt bij deze boringen zal intern worden verwerkt. Daarnaast worden diverse andere werkzaamheden uitgevoerd:

- Er wordt een watergang gebaggerd (langs de noordwestrand van het gebied);
- Er wordt een watergang gegraven met een natuurvriendelijke oever van het midden van het gebied naar het noordoosten;
- Er wordt een wandelpad en een vlonder aangelegd;
- Er komt een natuurvriendelijke oever langs de noord-zuid lopende watergang bij het wandelpad;
- Met de grond van de natuurvriendelijke oever en de grond die uit de putten komt, worden een aantal terreindelen opgehoogd;
- Er wordt een perceel afgegraven waar elzenbroekbos wordt ingeplant;

De werkzaamheden staan gepland voor september 2022 en vinden enkel overdag plaats.

Figuur 2.1 De ligging van het projectgebied.

Titel	Ecologisch werkprotocol Wet natuurbescherming		
Subtitel	Zorgvuldig handelen en overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen		
Auteur	Remo Wormmeester	Datum	25 mei 2022

3. WETTELIJK KADER WET NATUURBESCHERMING

De soortbescherming van de Wet natuurbescherming (Wnb) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. De Wnb kent drie verschillende beschermingsregimes:

- Vogelrichtlijnsoorten;
- Habitatrichtlijnsoorten;
- Andere soorten.

De verbodsbepalingen zijn een belangrijk onderdeel van de Wnb. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld. Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van beschermde soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren (artikelen 3.1 Vogelrichtlijnsoorten, 3.5 overige Habitatrichtlijnsoorten en 3.10 Andere soorten). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 1.11).

De provincie Utrecht heeft in haar verordening uit de lijst van 'Andere soorten' diersoorten aangewezen waarvoor een vrijstelling geldt en dus geen ontheffing van verbodsbepalingen voor hoeft te worden aangevraagd. De zorgplicht zoals algemeen geldend onder de Wet natuurbescherming is in alle gevallen van toepassing.

Definitie zorgplicht:

Enieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en soorten, ook voor soorten die niet beschermd zijn (art 1.11, lid 1). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden (art 1.11, lid 2). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd (art 1.11, lid 3).

Voor soorten waarvoor in de provincie Utrecht geen vrijstelling geldt (zie hieronder), moet en wanneer niet volgens de gedragscode Wet natuurbescherming voor drinkwaterbedrijven wordt gewerkt – een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepaling van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden. Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, verschillen per beschermingscategorie.

Voor de provincie Utrecht geldt een algemene vrijstelling voor ruimtelijke inrichten en bestendig beheer en onderhoud voor de volgende soorten:

- Aardmuis
- Bosmuis
- Bruine kikker
- Bunzing
- Dwergmuis
- Dwergspitsmuis
- Egel
- Gewone bosspitsmuis
- Gewone pad
- Haas
- Hermelijn
- Huisspitsmuis
- Kleine watersalamander

Titel	Ecologisch werkprotocol Wet natuurbescherming		
Subtitel	Zorgvuldig handelen en overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen		
Auteur	Remo Wormmeester	Datum	25 mei 2022

- Konijn
- Meerkikker
- Middelste groene kikker (bastaardkikker)
- Ondergrondse woelmuis
- Ree
- Rosse woelmuis
- Tweekleurige bosspitsmuis
- Veldmuis
- Vos
- Wezel
- Woelrat

Titel	Ecologisch werkprotocol Wet natuurbescherming		
Subtitel	Zorgvuldig handelen en overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen		
Auteur	Remo Wormmeester	Datum	25 mei 2022

4. POTENTIEEL AANWEZIGE SOORTEN

Op basis van de quickscan van het projectgebied die is uitgevoerd door Econsultancy blijken de onderstaande soorten en/of soortgroepen (potentieel) aanwezig te zijn.

4.1. Broedvogels

In (de omgeving van) het projectgebied kunnen diverse algemene broedvogels verwacht worden zoals Kievit, veldleeuwerik, merel en zanglijster.

4.2. Zoogdieren

Het projectgebied is geschikt als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen.

4.3. Reptielen

In het projectgebied (in en langs de watergangen) kan ringslang incidenteel voorkomen. Gezien de biotoopeisen en de matige geschiktheid van het projectgebied zijn vaste rust- of verblijfplaatsen van ringslang in het projectgebied uitgesloten.

4.4. Overige soorten

In de omgeving van het projectgebied zijn geen overige beschermde soorten te verwachten. In het geval tijdens de werkzaamheden beschermde soorten in de directe omgeving van het werkgebied worden aangetroffen waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt (zie hoofdstuk 3), dient contact opgenomen te worden met de Vitens ecooloog. De werkzaamheden op de locatie van de beschermde soort worden tijdelijk onderbroken en na overleg met de Vitens ecooloog wordt bepaald wat gedaan kan worden. Centraal hierbij staat dat overtreding van verbodsbepalingen wordt voorkomen en invulling wordt gegeven aan de zorgplicht.

Wanneer er twijfel bestaat of een aangetroffen soort beschermd is, wordt contact opgenomen met de Vitens ecooloog. Deze beoordeelt de bevindingen en geeft een bindend advies hoe passend en zorgvuldig om te gaan met de aanwezige situatie. Indien nodig worden extra maatregelen genomen of wordt het locatiebezoek op een ander tijdstip voortgezet.

Titel	Ecologisch werkprotocol Wet natuurbescherming		
Subtitel	Zorgvuldig handelen en overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen		
Auteur	Remo Wormmeester	Datum	25 mei 2022

5. MAATREGELEN BESCHERMDE SOORTEN

In dit hoofdstuk zijn mitigerende maatregelen beschreven. Voor algemeen voorkomende soorten geldt een algemene vrijstelling van de provincie Utrecht (zie hoofdstuk 3). Er dient echter wel rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht.

In overleg met de ecologisch deskundige kan het noodzakelijk zijn om werkzaamheden later te starten/ eerder te beëindigen (bijvoorbeeld door aanhoudende of intredende vorst). Mits goed onderbouwd wordt door de ecologisch deskundige dat er geen negatief effect optreedt, zijn er ook mogelijkheden om de werkzaamheden eerder te starten/ later te beëindigen. De maatregelen zijn gebaseerd op voorschriften en richtlijnen uit de Gedragscode voor Drinkwaterbedrijven en expert judgement van een ecologisch deskundige.

5.1. Algemeen maatregelen om altijd in acht te nemen (zorgplicht)

- Er wordt aantoonbaar een startoverleg georganiseerd om dit werkprotocol door te nemen met de betrokken aannemer. De aannemer is daarmee op de hoogte van het ecologisch werkprotocol en het naleven hiervan inclusief het uitvoeren van de mitigerende maatregelen;
- De bus/auto wordt geparkeerd op aanwezige (werk)wegen of paden. Niet toegankelijk wegen of terreinen voor motorvoertuigen worden te voet doorkruist;
- Van en naar een bestaande put wordt de meest logische aanwezige korte route genomen zoals wandel- fiets, ruiterspaden, werkwegen etc. Hiermee wordt verstoring zoveel mogelijk voorkomen en de tijd dat een aannemer aanwezig is;
- Het werkterrein rondt de werkzaamheden wordt zo klein als mogelijk gehouden;
- Terreindelen waar geen werkzaamheden plaatsvinden worden niet betreden;
- Stel de rijsnelheid van machines zo af dat dieren zoveel mogelijk kunnen wegvlugten. Bij voorkeur wordt stapvoets gereden. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande infrastructuur van wegen, paden en sporen;
- Werkzaamheden vinden enkel overdag plaats. Indien verlichting toch nodig is wordt dit afgestemd en goedgekeurd door de Vitens ecooloog;
- Hou de doorlooptijd zo kort als redelijkerwijs mogelijk is;
- Bij kans op insporing werk met rijplaten of voorkom insporen door het aangepast materiaal te werken of onder droge omstandigheden;
- Bij een calamiteit (visueel aanwezige broedvogels, nesten met eieren of jongen, aantreffen dassenburcht of vleermuizen, etc.) wordt het werk direct stil gelegd en wordt de betrokken Vitens ecooloog gewaarschuwd om de situatie te bespreken en om passende maatregelen te nemen;
- Er wordt, indien beschikbaar, natuurvriendelijk materieel ingezet en/ of sparende technieken toegepast die zo min mogelijk verstoring veroorzaken (geluid, betreding of omwoelen boden);
- Een (digitaal) kopie van dit document is aanwezig bij de aannemer of het personeel die die beheer- en onderhoudswerkzaamheden uitvoert. Als er door een daartoe bevoegd persoon gevraagd wordt naar dit document kan deze ter verantwoording van de werkzaamheden worden getoond;
- Let vanuit de algemene zorgplicht continu op aanwezigheid van al dan niet beschermde planten en dieren tijdens de werkzaamheden. Bij aantreffen van dieren en planten moet worden voorkomen dat deze gestoord of aangetast (bij planten) worden. Wanneer een ingreep toch samenvalt met de aanwezigheid van beschermde soorten, wordt contact opgenomen met de betrokken ecooloog, passende maatregelen genomen of gezocht naar een andere oplossing.

5.2. Soortspecifieke maatregelen

- Werkzaamheden worden bij voorkeur buiten het broedseizoen (die loopt van maart t/m juli) uitgevoerd. In de periode half februari tot half november is uitvoering van

Titel	Ecologisch werkprotocol Wet natuurbescherming		
Subtitel	Zorgvuldig handelen en overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen		
Auteur	Remo Wormmeester	Datum	25 mei 2022

werkzaamheden alleen mogelijk na een broedvogelcontrole door een ecologisch deskundige. Indien broedgevallen worden aangetroffen, dan wordt in overleg met de ecologisch toezichthouder bepaald hoe werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder dat broedgevallen worden verstoord.

- Indien werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd of doorlopen tot in het broedseizoen. Dan kan ervoor worden gekozen om het werkgebied voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt te maken voor broedende vogels. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan door het plaatsen van stokken met wapperende linten.
- Het lozen van water tijdens de aanleg van de winputten gebeurt in de bestaande watergangen of op het grasland. Water wordt niet geloosd op vegetatie met takken, struiken, stenen, stobben of andere dekking biedende delen. Hiermee wordt voorkomen dat water wordt geloosd op overwinteringsgebied van amfibieën en verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren.
- Laat bagger bij voorkeur minimaal 48 uur op de kant liggen, zodat amfibieën en vissen terug kunnen vluchten naar het water. Tenzij voor die locatie een botanische doelstelling geldt.
- Het schonen geschiedt op zo'n manier dat water en de daarin voorkomende zaden en dieren kunnen terugstromen naar het oppervlaktewater.
- Werk één kant op. Indien aan de orde van de dichte zijde naar het open water of gebied, zodat dieren kunnen vluchten.

Titel	Ecologisch werkprotocol Wet natuurbescherming		
Subtitel	Zorgvuldig handelen en overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen		
Auteur	Remo Wormmeester	Datum	25 mei 2022

5.3. Toezicht en handhaving

De volgende personen zijn vanuit Vitens en opdrachtnemer betrokken en zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden conform het ecologisch werkprotocol.

Er wordt hierbij specifiek op gelet of mitigerende maatregelen worden uitgevoerd:

- Aannemer – naam en telefoonnummer
- Ecologische begeleiding en advies – Femke Maes, Vitens – 0682734471 .
- Projectleider Vitens – naam en telefoonnummer.

Wanneer tijdens de werkzaamheden twijfel bestaat over de uitvoering, beschermde soorten op een onverwachte plaats worden aangetroffen of wanneer volgens de betrokken ecooloog de werkzaamheden op een locatie in conflict zijn, moet het advies als bindend worden gezien en moet direct actie worden ondernomen.

- Bij calamiteiten wordt contact opgenomen met de betrokken ecooloog Femke Maas (0682734471, Femke.Maes@vitens.nl). Wanneer deze niet bereikbaar is kan contact opgenomen worden met collega ecologen Bas van den Dries (06 12960404, bas.vandendries@vitens.nl) of Renée van Assema (06 20792325).

Om effecten op beschermde soorten tijdens de werkzaamheden te beperken, is een goede samenwerking, afstemming en coördinatie vereist. Wijzigingen in uitvoermethode of geheel nieuwe activiteiten bij de onderhoudswerkzaamheden in afwijking van het ecologisch werkprotocol, dienen vooraf getoetst te worden op mogelijke overtreding van de Wet natuurbescherming door de betrokken Vitens ecooloog.

5.4. Instructie medewerkers

Voor de start van de werkzaamheden wordt de aannemer op de hoogte gesteld van de Wet natuurbescherming, het ecologisch werkprotocol en de gedragscode Wet natuurbescherming voor waterwinbedrijven. De medewerkers worden indien relevant door de verantwoordelijk ecooloog ingelicht over de manier waarop de werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden. Centraal hierbij staat het voorkomen van overtreding van de Wet natuurbescherming en het volgen van de voorwaarden zoals beschreven in dit werkprotocol.

5.5. Logboek ecologie

Onderstaande logboek wordt ingevuld bij het startoverleg, een schouw, calamiteiten, wanneer bezoek is geweest vanuit handhaving of andere relevante zaken in relatie tot flora en fauna zijn geconstateerd. De aannemer geeft dit door aan de betrokken ecooloog die het logboek bijwerkt en een nieuwe versie van het ecologisch werkprotocol inclusief logboek terugstuurt.

Datum	Bezocht/cont act door	Handelingen en afspraken	Actiehouder
PM	PM		PM

Titel	Ecologisch werkprotocol Wet natuurbescherming		
Subtitel	Zorgvuldig handelen en overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen		
Auteur	Remo Wormmeester	Datum	25 mei 2022

5.6. Foto's

Indien sprake is geweest van een veldbezoek door de ecooloog, vragen door de uitvoerder of een calamiteit kunnen eventueel genomen foto's van de aangetroffen situatie en/of de genomen maatregelen hieronder worden toegevoegd. Foto's dienen voorzien te zijn van bijschrift en indien onduidelijk tevens de coördinaat van de locatie die op de foto te zien is.

Titel	Ecologisch werkprotocol Wet natuurbescherming		
Subtitel	Zorgvuldig handelen en overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen		
Auteur	Remo Wormmeester	Datum	25 mei 2022

BIJLAGE 1: AKKOORDVERKLARING

Vitens contactpersoon: Datum: Plaats: Functie: Handtekening	Aannemer of uitvoerder werkzaamheden: Datum: Plaats: Functie: Handtekening
--	---

Bovenstaand ecologisch werkprotocol is ontvangen, inhoudelijk besproken en ingestemd om te werken conform de aangegeven maatregelen en bepaling zoals aangegeven in het protocol. Het protocol is van toepassing op alle werknemers die namens de aannemer of uitvoerder de geplande werkzaamheden uitvoeren.